

Forebygging og håndtering av skadelig seksuell atferd i skolen

Kjersti Draugedalen
24. mai, 2023
Våre barn konferansen, Bergen

Fenomenforståelse

Seksuelle overgrep – et folkehelseproblem (WHO, 2017)

30 – 70 % av overgrep mot barn utført av andre barn og unge – øker i omfang (Beier et al., 2016; Gerwitz-Meydan & Finkelhor, 2020; Kripos, 2017; McKibbin & Humphreys, 2021)

Tidlig intervensjon essensielt (Hackett, 2010; Firmin, Lloyd & Walker, 2019)

Bekymringsfull og skadelig seksuell atferd (SSA)

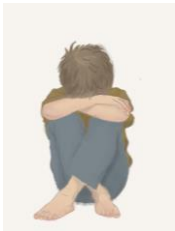
“Seksuell atferd hos barn og unge under 18 år som er utviklingsmessig upassende, som kan være skadelig for den som utøver atferden eller andre, eller være krenkende mot et annet barn, ungdom eller voksen”

(Hackett, 2016, s. 12, min oversettelse)

Barn og unge som utviser skadelig seksuell atferd (def)

- Forkortet SSA i Norge
- Omdiskuterte begreper – stor utvikling på fagfeltet
- Begrepet «Unge overgripere» ikke ønsket
- Ofte «sårbare» barn og unge, lærevansker overrepresentert

Opphavet: Internett

Høy andel med 'belastende barndomsopplevelser'

(Creeden, 2013; Ey & McInnes, 2020; Leonard & Hockett, 2019; McLibbin m. fl., 2016)

Vold Omsorgssvikt Dysfunksjonelt hjemmemiljø (Sallis et al., 1998)

Fysisk	Materiell	Psykisk sykdom
Psykisk	Emosjonell	Mishandling av mor
Seksuell		Skilsmisse
		Familiemedlem i fengsel
		Stoffmisbruk

Fattigdom, Diskriminering, Krenking fra jevnaldrende, Lav fødselsvekt, Utviklingsvansker (Knutson & McBride, 2021)

Avvisning og vold fra jevnaldrende, vold i lokalmiljø, skolemestring, og sosioøkonomisk status (Wheeler et al., 2013)

Opphavet: Internett

Circle of trust

“Parents, carers and professionals working directly with children should receive information and training on harmful sexual behaviour displayed by children. This would help identify early signs of Harmful Sexual Behaviour and prevent its occurrence and escalation.”

(Council of Europe, 2020, p. 12)

Opphavet: Internett

Nasjonalt Kunnskapsenter om Vold og Traumatisk Stress (NKVTS) rapporter om SSA

- Holt et al. (2016). *Behandlingstilbudet til barn som er utsatt for og som utøver vold og seksuelle overgrep: En nasjonal kartleggingsundersøkelse.*
- Askeland et al. (2017). *Behandlingstilbudet til barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd – kunnskap og erfaringer fra de nordiske landene og Storbritannia – forslag til landsdekkende struktur.*
- Vorland et al. (2018). *Tverretattlig samarbeid om barn og unge med problematisk eller skadelig seksuell atferd.*

- Stor variasjon i tilbud, lite kompetanse på SSA, uklarhet i roller og samarbeid mellom instanser

Opprinnelig innlegg

Konkrete anbefalinger:

Kompetanseheving på tvers av tjenester og instanser (f eks AIM kurs)

Mer kompetanse til førstelinje – særlig barnehage-, skolearena & helsesykepleiere

Mer samarbeid mellom barnehage/ skole og andre tjenester & instanser

Skolearenaen – et sted samfunnsendring kan starte

Den eneste arenaen hvor **alle** barn tilbringer mye tid

Lærere:

-Potensiale til å forebygge og forhindre bekymringsfull og skadelig seksuell atferd gjennom tverretattlig samarbeid

(Baginsky et al., 2022; Letourneau et al., 2022; Tarry, 2022)

Opprinnelig innlegg

Barnehagelærere, lærere og ledere:

- er omsorgsfulle og bevisste makten en har i kraft av rolle og posisjon
- fremmer likestilling og likeverd
- møter barnehagebarn, elever og foresatte med respekt
- griper inn og verner barnehagebarn og elever mot krenkelsler, uavhengig av hvem det er som utfører dem

(«Lærerprofesjonens etiske plattform», Utdanningsforbundet, 2012)

Historien om Hugo

Lærere i studien min:

- Syntes det var vanskelig å skille mellom sunn, bekymringsfull og skadelig seksuell atferd
- Var usikre på hva de skulle gjøre i møte med SSA
- Var usikre på hvilke instanser de skulle involvere hvis SSA skjedde på skolen

(Draugedalen, 2021)

[Liknende sunn: Ey & McInnes, 2020; Firmin, 2020; Lloyd & Bradbury, 2022; Waters et al., 2021; Vorland et al., 2018]

Mangel på kompetanse,
støtte, tid og ressurser:

Medfører et
**«overveldende
ansvar»**
for lærere

(Draugedalen, Kleive & Grov, 2021)

**“Unfortunately, the behaviours
of children who have been
exposed to relationship trauma
tend to trigger adult reactions
that reinforce the children’s
lack of felt safety”**

(Howard Bath, 2015, s. 7)

FNs Barnekonvensjon (1989)

Barnets beste skal være et grunnleggende hensyn for myndigheter og organisasjoner ved alle handlinger som angår barn (Artikkel 3)

Alle barn har rett til å bli hørt og bli tatt hensyn til (Artikkel 12)

Alle barn har rett til utdanning som skaper respekt for menneskerettighetene og fremmer holdninger om fred, toleranse, og vennskap mellom folk (Artikkel 28, 29)

Alle barn har rett til beskyttelse og trygghet (Artikkel 19, 34, 35, 36)

**Universalforebygging del 1:
Bygge trygge fellesskap i skolen**

- Være en trygg, regulert og omsorgsfull voksen
- Utarbeide like god relasjon til alle elever – være interessert i deres livsverden
- Elevmedvirkning i alle ledd
- Inkluderende klassemiljø med tydelige felles rammer
- Lek, fantasi og humor - undervurderte alliansebyggere
- Å dele gode opplevelser = skaper fellesskap
- Tett på elever som strever – tilpasse undervisning

**Universalforebygging del 2:
Snakke med barn om seksualitet og seksuelle krenkelseser**

- Undre seg sammen med barn om relasjoner, seksualitet og grenser
- ALLTID starte med den sunne og gode seksualiteten – veilede og gi info
- Være en trygg voksen som barn kan komme til for å fortelle
- Være interessert og lyttende (kan du fortelle mer?)

Hva trenger lærere for å ha en beskyttende rolle i skolen?

- Prosedyrer, kompetanseheving, og økt samarbeid med hjelpetjenester i skolen

(Draugedalen, Kleive & Grov, 2021)

- Anerkjennelse av rollen følelser og asymmetriske maktrelasjoner spiller i læreres utøvelse av en beskyttende rolle (safeguarding)

(Draugedalen & Osler, 2022)

Hvordan kan hjelpetjenester hjelpe lærere med forebygging og tiltak?

- Fysisk tilstedeværelse på skoler
- Felles drøfting om bekymring
- Felles SSA-kursing og bruk av ressurser (f.eks AIM kurs og Trafikklyset)

(Draugedalen, 2023)

(Kilde: Draugedalen, 2023, s. 9)

How can cross-professional collaboration strengthen teachers' decision-making competence?

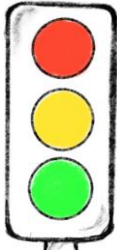
- ☐ Felles SSA kurs = felles forståelse
- ☐ Definerte roller og prosedyrer = oversikt
- ☐ Økt samhandling =

Mer tid til felles refleksjon, diskusjon av bekymringer og

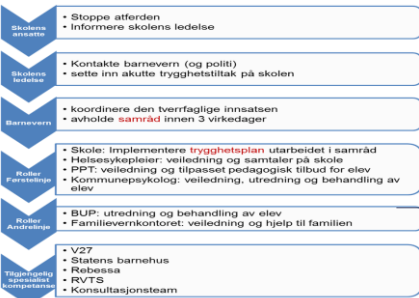
«debriefing» i vanskelige saker (Draugedalen, 2023; Draugedalen & Osler, 2022)

Liknende funn internasjonalt: Kor et al., 2022; McKibbin & Humphreys, 2021; Firmin et al., 2022)

Bekymringsfull seksuell atferd - Hva gjør man på skolen?

- Se Trafikklyset (www.seksuellatferd.no) og drøft med kollega, helsesykepleier og ledelse
- Ring en instans og drøft saken anonymt med f.eks. barnevernet, PPT, BUP
- Konsulter RVTS, konsultasjonsteam v/ Statens barnehus, REBESSA eller V27

Skadelig seksuell atferd i skolen – hvem gjør hva?

(Kilde: Skoleleder s. 24, Draugedalen & Kleva, 2022, s. 118)

Samarbeidspartnere og lowverk

(Kilde: Draugedalen & Kleive, 2022, s. 132)

It takes a village....

Illustrasjoner: Kristine Draugedalen
Video: Amer Saleem

It takes a
village....

Illustrasjoner: Kristine Draugedalen
Video: Amer Saleem

© 2018 Hørsdal Media AS